

УДК 330.356

Теоретично-емпіричні дослідження взаємодії інфляції та економічного зростання

Понедільчук Т.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічної теорії та історії
Білоцерківського національного аграрного університету

У статті проведений теоретичний і емпіричний аналіз впливу інфляції на економічне зростання. Систематизовані основні теоретичні підходи до зазначеної проблематики як вітчизняних, так і закордонних вчених. Встановлені межі впливу інфляції на економічне зростання України, а також визначений інфляційний коридор, дотримуючись якого, економіка може досягнути максимальних значень ВВП.

Ключові слова: економічне зростання, інфляція, ВВП, інфляційний коридор, коефіцієнт кореляції, коефіцієнт детермінації.

Понедельчук Т.В. ТЕОРЕТИКО-ЭМПИРИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ИНФЛЯЦИИ И ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА

В статье проведен теоретический и эмпирический анализ влияния инфляции на экономический рост. Систематизированы основные теоретические подходы к указанной проблематике как отечественных, так и зарубежных ученых. Установлены границы влияния инфляции на экономический рост Украины, а также определен инфляционный коридор, соблюдая рамки которого, экономика может достичь максимальных значений ВВП.

Ключевые слова: экономический рост, инфляция, ВВП, инфляционный коридор, коэффициент корреляции, коэффициент детерминации.

Ponedelchuk T.V. THEORETICAL AND EMPIRICAL STUDIES OF INTERACTION BETWEEN INFLATION AND ECONOMIC GROWTH

The article contains theoretical and empirical analysis of the impact of inflation on economic growth. The main theoretical approaches of domestic and foreign scientists to the given subject were systematized. The limits of the impact of inflation on Ukraine's economic growth have been established, and an inflationary corridor has been defined, observing the framework of which the economy can achieve maximum GDP.

Keywords: economic growth, inflation, GDP, inflationary corridor, coefficient of correlation, coefficient of determination.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В основі розроблення сучасної стратегії соціально-економічного розвитку України лежить формування інноваційної моделі розвитку економіки. Це пов'язано з тим, що інноваційна модель розвитку забезпечує перехід до нового технологічного способу виробництва, а це створює умови для формування конкурентоспроможного виробництва та значного підвищення темпів економічного зростання. При цьому економічне зростання є узагальнюючим критерієм результативності функціонування всього національного господарського комплексу. Поряд із забезпеченням високого рівня зайнятості, зниженням високого рівня інфляції, досягненням зовнішньоекономічної збалансованості та підвищенням рівня життя населення економічне зростання постає як найважливіше завдання макроекономічної політики держави.

Високий рівень інфляції знецінює реальні доходи населення, його заощадження, поро-

джує суспільну нестабільність і негативно впливає на підприємницьку активність у реальному секторі економіки. Така інфляція зменшує стимули до інвестиційної та виробничої діяльності, призводить до перерозподілу капіталів на користь спекулятивної діяльності. У підсумку економіка країни може перейти до гіперінфляції й економічної кризи. Тому дослідження впливу інфляції на економічне зростання має велике значення для розробки загальної стратегії соціально-економічного розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Рівень наукового опрацювання різних сторін процесу дослідження впливу інфляції на економічну активність характеризується значною кількістю опублікованих наукових праць. Теоретичні засади щодо окремих аспектів економічного зростання та його факторів, впливу інфляції на економічне зростання досліджувалися видатними економістами, а саме

А. Смітом, Д. Локком, Р. Кантільоном, Дж. Міллем, Дж. Кейнсом, Дж.К. Гелбрейтом, М. Фрідменом, Й. Шумпетером, Р. Солоу.

Значний внесок у дослідження цієї проблеми зробили і вітчизняні економісти, такі як, зокрема, А. Алексєєв, В. Геєць, А. Гальчинський, А. Даниленко, Я. Жаліло, О. Мельник, П. Нікіфоров, І. Розгон, В. Савченко, С. Черниченко.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на підвищений інтерес науковців до проблеми впливу інфляції на економічне зростання, переважає фрагментарне висвітлення окремих його аспектів. Недостатність розробки питань, пов'язаних із визначенням характеру взаємозв'язку зазначених категорій, в умовах сучасного розвитку вітчизняної економіки визначили вибір теми дослідження та її актуальність.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є вивчення теоретико-методологічних основ взаємозв'язку економічного зростання та інфляції, а також розробка на цій основі практичних рекомендацій, які б дали змогу забезпечити оптимальне співвідношення між економічним зростанням та інфляцією.

Виклад основного матеріалу дослідження. Складність та різноманітність взаємодії інфляції та економічного зростання зумовлені багатofакторністю інфляційного процесу та структурною складністю економічного зростання. У зарубіжній та вітчизняній літературі виділяють велику кількість чинників, які тією чи іншою мірою впливають на збільшення або зменшення темпів економічного зростання. Через це думки економістів щодо взаємозв'язку інфляції та економічного зростання неоднозначні. Водночас їх можна структурувати за двома напрямками: 1) існу-

вання прямої залежності у короткостроковому періоді; 2) існування оберненої у довгостроковому або відсутність зв'язку взагалі.

Так, Р. Корманді і П. Мегір дослідили вплив інфляції на економічне зростання на прикладі 47 типових країн за період 1950–1977 рр. У цих дослідженнях було обґрунтовано, що збільшення інфляції на 1% скорочує економічне зростання на 0,57% [1, с. 141–163].

С. Фішер [2] у дослідженні економічних показників країн Африки, Азії, Латинської Америки у 1960–1990 рр. з використанням 351 спостереження та методів панельного аналізу й найменших квадратів отримав такі результати (табл. 1).

Результати аналізу (табл. 1) свідчать про негативний вплив інфляції і бюджетного дефіциту на економічне зростання. За дослідженням С. Фішера, інфляція статистично вагомо негативно впливає на темп змін ВВП, інвестиції і продуктивність праці; бюджетні дефіцити скорочують як накопичення капіталу, так і темпи зростання продуктивності. Так, учений стверджує, що збільшення інфляції на 10 в. п. спричинятиме зниження темпів економічного зростання на 0,4 в. п [2].

Використовуючи дані 21 країни, що охоплюють період з 1961 по 1987 рр., Д. Грімес знайшов позитивне взаємовідношення між інфляцією та економічним зростанням для короткострокового періоду і негативний взаємозв'язок між цими явищами для довгострокового періоду.

У своєму дослідженні, що охоплює 12 латиноамериканських країн між 1950 і 1985 роками, Де Грегоріо визначив негативний взаємозв'язок між інфляцією та економічним зростанням.

Р. Барро досліджує зв'язок між зростанням інфляції та економічним зростанням, використовуючи фактичний матеріал 100 країн, як

Таблиця 1
Результати аналізу впливу інфляції на економічне зростання у країнах Африки, Азії та Латинської Америки (1960–1990 рр.)

Змінна	Значення коефіцієнта	t-статистика	Значення коефіцієнта	Стандартне відхилення
Темп інфляції	-0,026	-1,34	-0,039	-4,65
Частка бюджетного профіциту у ВВП	0,277	3,36	0,228	4,49
Зміна умов торгівлі	-0,04	-0,2	0,043	2,71
Log (1 + Премія за валютний курс)	-0,041	-3,32	-0,017	-2,76
R2	–		–	
Кількість спостережень	22		351	

Джерело: [2]

Таблиця 2

**Результат аналізу впливу інфляції на економічне зростання
за даними 100 країн (1960–1990 рр.)**

Змінна	Значення коефіцієнта	Стандартне відхилення
log (ВВП на початку десятиліття)	-0,025	0,0031
Освіта	0,0116	0,0024
log (середня очікувана тривалість життя)	0,421	0,0137
log (ВВП на початку десятиліття)*Освіта	-0,0057	0,0016
log (рівень народжуваності)	-0,0166	0,053
Частка держвитрат у ВВП	-0,138	0,026
Індекс виконання законів	0,031	0,0053
Темп зростання умов торгівлі	0,137	0,03
Індекс рівня демократії	0,091	0,026
Квадрат індексу рівня демократії	-0,088	0,023
Темп інфляції	-0,0293	0,0043
R2	0,56; 0,51; 0,50	
Кількість спостережень	80; 87; 84	

Джерело: [3]

розвинутих, так і тих, що розвиваються, з 1960 по 1990 рр. Використовуючи трикроковий метод найменших квадратів та метод інструментальних змінних (у ролі інструментальних змінних використовувалися лагові значення), вчений оцінив моделі для різноманітних діапазонів інфляції: нижче 15%, від 15% до 40% та вище 40% (табл. 2).

Висновки Р. Барро за цим масивом емпіричних даних (табл. 2) свідчать про те, що існує статистично підтверджений негативний зв'язок між інфляцією та економічним зростанням. Цей ефект виявляється за значення темпів інфляції від 15% в рік та вище і є, за твердженням Р. Барро, статистично значущим. Так, за збільшення середньорічних показників інфляції на 10 відсотків на рік темпи приросту реального валового продукту на душу населення скорочуються на 0,6 відсоткових пункти, поки темпи інфляції не досягнуть 40%, і на 0,3 відсоткових пункти в подальшому. Для темпів інфляції нижче 15% на рік вагомий статистичний зв'язок між досліджуваними категоріями вченим не було виявлено.

Отже, аналіз емпіричних даних, проведених Р. Барро, свідчить про те, що вплив інфляції на економічне зростання є негативним, якщо певна кількість соціальних показників залишається незмінною (наприклад, коефіцієнт народжуваності, рівень освіти у країні тощо (табл. 2)) [3].

М. Бруно і В. Істерлі розглядають чинники економічного зростання, використовуючи

щорічні індекси інфляції 26 країн, які пережили інфляційну кризу в період з 1961 по 1992 рр. У їхньому емпіричному аналізі рівень інфляції у 40 відсотків і вище розглядається як пороговий рівень для початку інфляційної кризи. Вони вважають непереконаливим і несуттєвим зв'язок між інфляцією та економічним зростанням, якщо інфляція не досягла цього порогу. Крім того, їхній аналіз емпіричного матеріалу свідчить про те, що існує тимчасовий негативний взаємозв'язок між інфляцією й економічним зростанням поза межами кризового порогу. Достовірність емпіричних досліджень підтверджена ними і за допомогою контролю за іншими чинниками, серед яких слід назвати інші суспільні потрясіння (торгові та політичні кризи, війни тощо).

Нарешті, вони стверджують, що країни досягають докризових темпів економічного зростання, скорочуючи темпи інфляції. При цьому постійних збитків економічного зростання немає завдяки закінченню періоду кризових потрясінь [4].

М. Сарел для дослідження впливу інфляції на економічне зростання використовує дані 87 країн за 1970–1990 рр., використовуючи середні показники за п'ять років (по кожній країні 4 спостереження, загальна кількість становить 348) (табл. 3).

Однією з особливостей проведеного дослідження було те, що усім спостереженням з від'ємними значеннями інфляції вченим було штучно присвоєно значення 0,1. Також

**Результати аналізу впливу інфляції на економічне зростання
за даними 87 країн (1970–1990 рр.)**

Змінна	Значення коефіцієнта	t-статистика
Константа	0,551	7,81
log (ВВП на душу населення на початок періоду)	-0,067	-7,39
Темп зростання населення	-0,516	-1,44
Частка держвитрат у ВВП	-0,000936	-1,38
Темп зростання умов торгівлі	0,0853	3,37
log (темп інфляції)	0,00277	0,964
$d^*(\log(\text{темпи інфляції}) - \log(0,08))$, $d=1$, якщо темпи інфляції $> 0,08$, 0 – інш.	-0,0276	-5,38
R2	0,49	
Кількість спостережень	348	

Джерело: [5]

для інфляції використовувалися логарифми, оскільки М. Сарел вважав, що нечисленні спостереження з високими темпами інфляції можуть сильно впливати на кінцеві результати дослідження.

Проведений аналіз дав змогу М. Сарелу стверджувати, що темпи інфляції були дещо меншими в більшості країн до 1970-х рр., а після цього почали підвищуватися. Тому, на думку вченого, велика кількість наукових досліджень, проведених до 1970 р., показує, що існує позитивний зв'язок між інфляцією і економічним зростанням, а також негативний зв'язок між ними після 1970 р. завдяки різкому зростанню темпів інфляції. Крім того, М. Сарелом встановлено (табл. 3), що лише інфляція вище 8% негативно впливає на економічне зростання, якщо ж вона нижче 8%, вплив статистично не значимий. Якщо ж у модель включаються інвестиції, як стверджує вчений, то інфляція зберігає свою значимість, що певною мірою свідчить про вплив інфляції на темпи економічного зростання не тільки через інвестиції, але й через інші чинники [5].

О. Сведан досліджував взаємозв'язок між інфляцією й економічним зростанням для Йорданської економіки протягом періоду між 1970 та 2003 рр. Основне питання, яке його цікавило таке: «Чи існує взаємозв'язок між інфляцією й економічним зростанням?». Він виявляє, що цей взаємозв'язок тяжіє до того, щоб бути позитивним. Це відбувається, коли рівень інфляції не перевищує 2%. У разі, коли мало місце перевищення цього порогового рівня інфляції (2%), вплив на економічне зростання ставав негативним [6, с. 41–66].

Економіст Я. Мубарік у своєму дослідженні аналізував економіку Пакистану, використовуючи щорічні статистичні дані за період

з 1973 по 2000 рр. (27 спостережень). Його мета полягала у тому, щоб встановити критичну точку впливу інфляції на економічне зростання. Для її досягнення він використовує метод найменших квадратів, а також мінімізацію суми квадратів залишків.

Оцінка Я. Мубаріком порогової моделі вказує на те, що темпи інфляції понад 9% є небезпечними для економіки Пакистану. Це свідчить про те, що темпи інфляції, нижчі 9-відсоткового рівня, є сприятливими для економічного зростання. Більш того, аналіз «чутливості», використаний для перевірки надійності порогової моделі, підтверджує критичний рівень інфляції у 9% для економіки Пакистану [7, с. 35–44].

Подібні за висновками і дослідження українських вчених. Так, В. Ющенко та В. Лисицький провели статистичний аналіз взаємозалежності темпів зміни ВВП від дефлятора ВВП за досить тривалий період (1969–1992 рр.). Їхній аналіз показав, що «зниження темпів зростання реального ВВП відбувається за умови зростання дефлятора ВВП». Також вони звернули увагу на доцільність запровадження «політики обмеження інфляції» [8].

Професор В. Шевчук у своїй науковій праці [9] запропонував теоретичне пояснення впливу грошової маси, обмінного курсу і сальдо бюджету на динаміку доходів (ВВП і промислового виробництва) та інфляції, застосовуючи оцінки з рекурсивними коефіцієнтами (фільтр Кальмана).

Оцінка взаємозалежності динаміки цін і економічного зростання за умови врахування низки немонетарних чинників (індекс промислового виробництва країн-торговельних партнерів, сальдо бюджету (% від ВВП), світові ціни на сиру нафту), показує, що лагове зна-

чення інфляції перешкоджає зростанню ВВП і промислового виробництва, а також зростанню продукції машинобудування. Отримані рекурсивні коефіцієнти досить стійкі, що не дає змогу говорити про зміну рестрикційного впливу інфляції залежно від її рівня. Водночас дослідження показало, що інфляція виглядає нейтральною щодо виробництва у металургії, а із середини 2002 р. навіть досить контрастно, з'являються ознаки стимулюючого впливу. В решті випадків зміна специфікації рекурсивної моделі практично не змінює характеру рестрикційного впливу інфляції на економічне зростання. Цілком передбачуваним є те, що сприятливим для динаміки індексу ВВП, індексу промислового виробництва загалом та виробництва в машинобудуванні і металургії зокрема виявилось поживлення виробництва у країнах-торговельних партнерах. У цій роботі також зазначається, що на динаміку ВВП негативно впливає підвищення світової ціни на нафту (з лагом у два квартали).

В. Шевчук також відзначає досить цікавий факт: підвищення світової ціни на метал поживляє виробництво в українському машинобудуванні, але не впливає на вітчизняну металургію.

Водночас інші вітчизняні економісти вказують на можливості прискорення економічного розвитку за умови паралельного розвитку інфляційних процесів. На підтвердження цього В. Геєць, зазначає, що «існують механізми, використання яких робить можливим економічне зростання як в умовах низької, так і порівняно високої і навіть досить високої інфляції» [10, с. 210].

Отже, з вищесказаного стає зрозумілим, що серед економістів немає єдності в поглядах на однозначний характер залежності між економічним зростанням та інфляцією. Непоодинокими є твердження про те, що інфляція – це зло, яке необхідно викоринювати усіма можливими засобами. Але водночас існують міркування стосовно того, що оздоровлення економіки можна здійснювати грошовими ін'єкціями. Класична ж характеристика соціально-економічних наслідків інфляції засвідчує, що саме помірні розміри інфляції не створюють суттєвих труднощів, а, навпаки, сприяють поживленню економіки. Дж.М. Кейнс щодо цього писав, що періоди зростання цін підігривають підприємницький дух, хоча він чудово розумів і всю обмеженість можливостей інфляційного стимулювання економіки.

Негативні, а інколи катастрофічні наслідки гіперінфляції, безумовно, переважають можливі позитивні моменти. Подібне трактування можна вважати традиційним та загальноприйнятним. Немає такої теоретичної концепції, яка б відкидала несприятливий вплив великої інфляції на економічний розвиток. Логічним щодо цього є висновок, що подолання великої інфляції має за інших рівних умов слугувати важливою передумовою досягнення стійкого економічного зростання. Але потрібно брати до уваги і той факт, що між темпами інфляції та економічного зростання в короткостроковому періоді існує взаємозалежність, тобто інфляція сама перебуває під впливом економічного зростання [11, с. 68–70].

Підтвердженням цієї залежності є ситуація, коли економічна система виходить за граничні можливості зростання природного обсягу

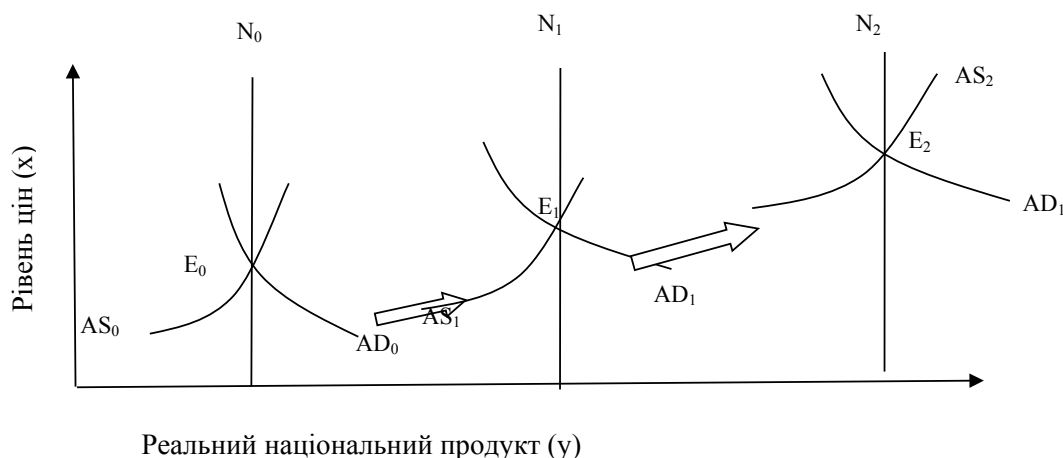

Рис. 1. Економічне зростання, яке супроводжується інфляцією

Джерело: [12]

виробництва, результатом чого є економічне зростання, яке супроводжується інфляцією. Так, на рис. 1 зображено економічне зростання, яке супроводжується інфляцією.

У цьому випадку зростання природного рівня реального обсягу виробництва стає можливим через зміщення кривої сукупного попиту (AD_0) на довгостроковому часовому інтервалі праворуч (до AD_1). Одночасно із кривою сукупного попиту на довгостроковому часовому інтервалі рухається і крива сукупної пропозиції. Але за відповідного зростання реального природного рівня виробництва (від AS_0 до AS_1) державна економічна політика прагне силоміць підняти сукупний попит на ще вищий рівень. Таким чином, економічна рівновага з точки E_0 переміщується у точку E_1 , як наслідок, фактичний рівень реального обсягу виробництва переміщується далі, ніж його природний рівень. За таких умов підприємства використовують свої резервні потужності, а норма безробіття падає нижче від природного рівня.

Переміщуючись із точки E_0 в точку E_1 , економічна система переживає помірну інфляцію, викликану попитом. Така інфляція стимулює зростання обсягу виробництва до досягнення рівня повного використання хоча б одного з виробничих ресурсів (зазвичай говорять про досягнення повної зайнятості). У наступному періоді, якщо очікується, що рівень цін на фактори виробництва зростатиме згідно з темпами інфляції у попередній період, інфляційні очікування обов'язково будуть переміщувати криву сукупної пропозиції вгору, а зростання природного рівня реального обсягу виробництва одночасно переміщує криві сукупної пропозиції як у короткостроковому, так і в довгостроковому часових інтервалах ще далі праворуч (від AS_1 до AS_2). Таким чином, для утримання реального обсягу виробництва вище його природного рівня доведеться перемістити криву сукупного попиту з положення AD_1 у положення AD_2 . Під час переходу економічної системи з точки E_1 в точку E_2 обсяг виробництва залишається вищим від свого природного рівня на таку саму величину. Це перешкоджає подальшому зниженню рівня безробіття, а рівень цін підвищиться значно більше, ніж у процесі переходу економічної системи з E_0 у E_1 .

Зі сказаного вище випливає, що в короткостроковому періоді дії, які спричиняють зростання сукупного попиту понад можливості зростання реального рівня виробництва, можуть пришвидшити темп зростання реаль-

ного обсягу виробництва і зменшити рівень безробіття. Цей ефект досягається за рахунок помірної інфляції, викликані попитом. Таким чином, для дослідження збільшення обсягу виробництва за нижчого рівня безробіття суспільство змушене миритися з вищими цінами. В цьому і виявляється прямий зв'язок інфляції й економічного зростання у короткостроковому періоді.

Однак подальший розвиток подій не буде настільки позитивним, адже інфляційні очікування стануть вносити свої корективи: робітники очікуватимуть подальшого зростання цін на товари, а підприємства – на виробничі ресурси. Відповідно, сукупний попит повинен зростати швидше, щоб запобігти зниженню реального обсягу виробництва до природного рівня і збільшенню норми безробіття до природного значення. Темпи зростання реального обсягу виробництва сповільняться, а темпи інфляції збільшаться [12]. Тому зв'язок між інфляцією і темпами зростання ВВП у довгостроковому періоді втрачається.

Для підтвердження вищесказаного нами були проведені емпіричні дослідження впливу інфляції на економічне зростання на прикладі економіки України 1990–2014 рр. Проведений аналіз, а також дані, отримані під час моделювання закономірностей впливу інфляції на економічне зростання, як у короткостроковому, так і в довгостроковому періодах відбивають основні тенденції розвитку економіки України. Засвідчено, що у довгостроковому періоді практично відсутній зв'язок між інфляцією та економічним зростанням (коефіцієнт кореляції становить $-0,36\%$), що підтверджує теорію Фрідмена та монетаристів загалом. Проте особливістю вітчизняної економіки є те, що цей зв'язок збільшується в декілька разів (з $-0,36\%$ до $-0,6\%$) з присутністю часового лагу в 1 рік, стаючи статистично значущим, від'ємне значення коефіцієнта кореляції свідчить про те, що він обернений.

Що стосується короткострокових періодів, то досліджуваний зв'язок є значно тіснішим і статистично значущішим, що, з одного боку, підтверджує думку Дж. Кейнса щодо існування прямого зв'язку між інфляцією та економічним зростанням у короткостроковому періоді, проте в умовах вітчизняної економіки цей зв'язок є як прямим, так і оберненим. Це можна пояснити тим, що в умовах вітчизняної економіки на рівень інфляції мають вплив як монетарні, так і немонетарні чинники, які не дають змогу чітко визначити домінування інфляції попиту чи витрат, що

приводить до неоднозначних висновків щодо напряму взаємозв'язку між досліджуваними категоріями.

Аналіз етапів розвитку економіки України дав змогу встановити, що інфляція має позитивний вплив на динаміку ВВП у інтервалах з 0,72% до 1,8% та з 3,5% до 5,5%. Але в цьому випадку інфляційним коридором варто вважати другий інтервал, з 3,5% до 5,5%, адже тут ВВП набуватиме свого максимального значення, а саме 14–15%.

Висновки з цього дослідження. Отже, незважаючи на те, що в науковому світі немає єдиної думки про взаємозв'язок між інфляцією та економічним зростанням, ні в кого не викликає сумніву той факт, що інфляція, яка виходить за граничну межу, завдає суспільству значних втрат. Перерозподільні впливи інфляції залежать насамперед від того, яким є її поточний рівень, а саме помірним, галопуючим або ж гіперінфляційним. Також досить багато залежить від того, яким є характер інфляції, а саме передбачувана вона чи ні, збалансована чи незбалансована.

Отже, якщо за передбачуваної інфляції власники доходів можуть ужити певних заходів для нейтралізації негативних наслідків, які в будь-якому випадку відібраються на їхніх доходах, то за непередбачуваної інфляції перерозподіл відбуватиметься таким чином: доходи тих, хто отримують фіксовані номінальні надходження, будуть перерозподіляються до інших груп населення. До таких доходів можна віднести заробітну плату, допомогу по безробіттю, пенсії, стипендії. Особливо негативно впливає інфляція на працівників

державного сектору, людей похилого віку, що нерідко живуть за рахунок власних заощаджень.

Також доходи між боржниками і кредиторами перерозподіляються через появу неочікуваної інфляції. Зокрема, непередбачувана інфляція приносить вигоду позичальникам за рахунок кредиторів. Уряд, який нагромадив значний державний борг, також виграє від інфляції, оскільки інфляція дає можливість сплачувати державні борги грошима, що мають меншу купівельну спроможність, ніж запозичені. Зазначимо, що у період інфляції зі зростанням номінального національного доходу зростають і податкові надходження, а це дає змогу уряду зменшувати дефіцит бюджету держави.

Неочікувана інфляція негативно позначається на реальній вартості заощаджень, оскільки зменшується реальна вартість готівки й банківських вкладів тощо. Кожен новий неочікуваний стрибок цін скорочує кількість благ, які можуть придбати ті, хто здійснював заощадження. Зазвичай в таких умовах найменших збитків зазнають ті, хто вкладає заощадження у нерухоме майно, а також у золото, коштовності тощо.

Водночас зазначимо, що на ефективність функціонування національної економіки негативно впливає зростання загального рівня цін, оскільки відносні ціни зростають різними темпами. Це явище отримало назву незбалансованої інфляції, яка веде до нераціонального розподілу ресурсів. Чим вищі темпи інфляції, тим нижча ефективність економіки, а це породжує диспропорційність її розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Kormendi R. Macroeconomic Determinants of Growth: Cross-Country Evidence / R. Kormendi, P. Meguire // *Journal of Monetary Economics*. – 1985. – Vol. 16. – № 2. – P. 141–163.
2. Fischer S. The role of macroeconomic factors in growth / S. Fischer // *National Bureau of Economic Research (NBER)*. – 1993. – № 4565. – P. 45–66.
3. Barro R.J. Inflation and Economic Growth / R.J. Barro // *National Bureau of Economic Research (NBER)*. – 1995. – October. – № 5326. – 36 p.
4. Bruno M. Inflation Crises and Long-Run Growth / M. Bruno, W. Easterly // *World Bank Policy Research*. – 1998. – № 1517. – P. 3–26.
5. Sarel M. Nonlinear Effects of Inflation on Economic Growth / M. Sarel // *International Monetary Fund*. – 1996. – May. – P. 199–215.
6. Sweidan O.D. Does Inflation Harm Economic Growth in Jordan? An Econometric Analysis for the Period 1970–2000 / O.D. Sweidan // *International Journal of Applied Econometrics and Quantitative Studies*. – 2004. – Vol. 1–2. – P. 41–66.
7. Mubarik Y.A. Inflation and Growth: An Estimate of the Threshold Level of Inflation in Pakistan / Y.A. Mubarik // *State Bank of Pakistan – Research Bulletin*. – 2005. – Vol. 1. – № 1–2. – P. 35–44.
8. Ющенко В. Гроші: розвиток попиту та пропозиції в Україні / В. Ющенко, В. Лисицький. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Скарби, 2000. – 336 с.

9. Шинкарук Л. Нагромадження основного капіталу: теорія, аналіз та тенденції розвитку в Україні : [монографія] / Л. Шинкарук. – К., 2006. – 393 с.
10. Гальчицький А. Теорія грошей : [навч. посіб.] / А. Гальчицький. – К. : Основи, 1998. – 415 с.
11. Нікіфоров П. Дилема «інфляція – економічне зростання»: взаємозв'язок теорії та практики / П. Нікіфоров // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економічні науки». – 2003. – № 64–65. – С. 68–70.
12. Долан Э.Дж. Макроэкономика / Э.Дж. Долан, Д. Линдсей ; пер. с англ. – СПб. : Литера плюс, 1994. – 402 с.